

Crítica* jazz

Pere Pons

Àngels i diables a Terrassa

La intensa i diversa programació del Festival de Jazz de Terrassa dona joc als més variats gustos de l'aficionat. Just enfilant la seva recta final dues sessions van servir d'esplèndida mostra del certamen egarenc.

El primer torn va anar a càrrec d'un quartet d'entremaliats veterans que segueixen divertint-se aplicant les seves diableries sobre uns patrons reconeixibles. La guitarra d'un John Abercrombie més somrient i comunicatiu del que en ell és habitual, liderava una aventura en què el violí de Mark Feldman posava la cirereta lírica fins a convertir-se en el principal pol d'atracció del quartet. Sons contemporanis, improvisació al punt, insinuacions *free* i roda de complicitats exemplar van dibuixar una teranyina sonora en què la bateria de

El jazz es reivindica com l'autèntic gènere clàssic del segle XX

Joey Baron sostenia els fonaments de la bastida sònica. Al seu costat, l'àgil fermesa del pols de Marc Johnson feia desaparèixer la rudesia del contrabaix fins a convertir-lo en l'instrument més flexible del planeta. Pura màgia.

El revers d'aquest esperit va ser el que va imperar a la Nova Jazz Cava, que es va convertir en poc menys que un santuari. Carter, Miller i Malone es van comportar com la personificació de la trinitat virtuosística, pulcra i angelical, al servei d'un jazz que es reivindica com l'autèntica música clàssica del segle XX. I van deixar clar que en això són mestres absoluts.

*
John Abercrombie Quartet / Ron Carter - Mulgrew Miller - Russell Malone, NOVA JAZZ CAVA, FESTIVAL DE JAZZ DE TERRASSA, 21 I 22 DE MARÇ

Concert
Grup vocal masculí croat
KLAPA TRAGOS
27 de març de 2007
20.30 hores
Església de Santa Maria del Mar

Manuel Forcano relata al llibre 'A fil d'espasa', basant-se en fonts hebrees, la massacre que van patir els jueus durant les croades

Genocidi medieval

Montse Frisach
BARCELONA

Quan es pensa en l'època de les croades, entre els segles XI i XIII, sembla que només hi hagi dos bàndols enfrontats: els cristians i els musulmans. Però hi havia un tercer poble desarmat que es va trobar enmig del conflicte, tant a Europa com al Pròxim Orient, i que va pagar molt car el fanatisme religiós de l'època. Els jueus, que vivien dispersos en uns quants territoris europeus, van patir de ple, amb una violència imparable, l'onada d'intolerància religiosa i racista, que l'Església medieval va instigar amb el seu tirànic discurs contra tots els infidels.

Aquesta història tenyida de sang és la que explica l'assaig divulgatiu *A fil d'espasa. Les croades vistes pels jueus* (La Magrana), de l'imparable Manuel Forcano. L'autor, poeta, traductor i hebraïsta, ha anat a buscar els cronistes hebres per explicar aquest genocidi medieval, en una operació semblant a la que va fer Amin Maalouf al celebrat *Les Croades vistes pels àrabs*, un llibre que es troba a l'origen d'aquest volum, tal com reconeix el mateix Forcano.

L'entrepà de la guerra

Bàsicament a partir de quatre cròniques contemporànies als fets —les de Salomó bar Simson, Eliezer bar Natan, l'anònim de Mainz i Efraïm de Bon— i de dues cròniques sefardites dels segles XV-XVI, *La Vall de llàgrimes*, de Josep ha-Cohen, i *El Ceptre de Judà*, de Salomó ben Verga, Forcano explica com els jueus van ser "l'entrepà" del conflicte entre cristians i musulmans. En la seva llarga marxa cap al Pròxim Orient, l'exèrcit de la primera

croada, per exemple, es va dedicar a aniquilar tots els jueus que trobava pel camí. Així, comunitats senceres de la regió del Rin van ser exterminades el 1096.

Un odi antic

Va ser només el principi. "El sentiment antijeu va arribar al límit durant l'Edat Mitjana —apunta l'autor—. De fet, és en aquest moment quan es creen els tòpics sobre els jueus que han alimentat l'antisemitisme dels últims cent anys". La desconfiança i l'odi contra els jueus no eren nous, amb tot, perquè "ja existien a l'època grecoromana atès que el seu monoteisme religiós i les seves lleis pròpies topaven amb el paganisme".

Un dels factors que sem-

A Catalunya, l'episodi més sagnant va ser l'incendi del call de Barcelona l'any 1391

bla ser a l'essència de l'odi profund de l'Església medieval contra els jueus pot ser l'econòmic, perquè com a no-cristians els hebres estaven exempts de pagar el delme feudal. "A més a més, com que la seva religió els obliga a saber de lletra, els jueus estaven alfabetitzats en una Europa majoritàriament analfabeta —explica Forcano—. Això feia que sempre tinguessin les feines més ben pagades, tenien molts diners líquids, només havien de pagar impostos a la Corona i, per tant, s'enriquien més ràpidament que la resta".

L'Església, a més, prohibia que els seus membres

Manuel Forcano, amb el llibre a les mans, ha traduït una part dels antievangelis ■ RUT MARIGOT

treballessin de prestamistes, de manera que va deixar aquesta feina als jueus. El tòpic estava servit i "el mot *usura*, que en principi només es referia al préstec amb rèdits, va passar a ser despectiu". I així ha quedat fins ara.

A Catalunya, l'episodi

més sagnant de l'odi antijeu va passar durant els avallots del 1391, instigats des de la trona de l'arxidiaca d'Ècija. A conseqüència dels aldarulls, la comunitat jueva sevillana va desaparèixer literalment. L'onada violenta es va estendre ràpidament per tot Andalu-

sia, Castella i València, i va arribar al call de Barcelona. Al crit de "sang i foc!", el barri va ser incendiat i els seus habitants assassinats o obligats a convertir-se. "L'expulsió dels jueus del 1492 s'ha de desdramatitzar perquè aleshores ja no en quedaven". ■

El contraatac

Uns antievangelis com a única defensa possible

El contraatac dels jueus a tots aquests atacs, dels quals no es podien defensar pel fet d'estar desarmats, va ser a través

dels mots. "La seva única defensa va ser inventar-se una mena d'antievangelis blasfems i barroers que feien mofa de la figura de Jesús", diu Manuel Forcano.

Traduir al català alguns d'aquests textos, en un moment en què encara cou el

tema de les caricatures de Mahoma, és una de les novetats d'*A fil d'espasa*. Aquestes històries, que van circular clandestinament fins al segle XIX, presenten un Jesús bastard, que en lloc de miracles fa trucs de màgia. Plens d'errors històrics —com ara que a Israel

hi havia una reina anomenada Helena—, els *antievangelis* narren una biografia paral·lela de Jesús, amb episodis absurds i caricaturescos de vegades "semblants a un manga", com, per exemple, aquest en què Judes surt volant darrere de Jesús: "Tota la gent restà me-

ravellada de veure com tots dos volaven entre cel i terra com àguiles (...). Aleshores se li acudí, a Judes Esbariota, una acció perversa, el va sollar amb una ejaculació d'esperma, amb la qual cosa tots dos esdevingueren impurs i caigueren en terra".